

הידושיו של מקרא

פרשת תצוה – מגילת אסתר

שספר זה שלי הוא ולא שלך, והיינו שמחשבה היה לך שצורך שלי הוא ולא שלך, אדרבא לך הוא הצורך בספר זה, ואינך מוחה את שמך מספר שלי אלא מספרך, וזהו דאמר לו למשה ויקחו אליך שמן וכו', אבל אני איני צריך לאורה, ואורה זו תורה, דכל התורה באה להשפיע לישראל ובתוכם למשה, אבל הקב"ה אינו צריך לה, ובזה רצה לרמוז לו שלא יעלה על דעתו למחות את שמו מן התורה.

ואולי עוד יש לומר דלכך בא מחיית שמו של משה מן פרשה בתורה דווקא בפרשה זו, דהוא חל בשבת זכור, לרמוז שיש בשבת זו עניין מחיה, רק דהיות ובפורים הרי החיוב הוא שיהא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, לכך יצא מחיית שמו של משה מן הפרשה, וזה כנגד זה עשה אלקים, אבל זה בא התורה להדגיש 'ואתה' שאת משה חלילה אין למחות אלא רק שמו הוא שלא הוזכר, ומשום שאמר מחני נא מספרך, ולזה כאן כתיב ואתה להדגיש דבר זה, ומשא"כ בואלה המשפטים אפי' ואתה אין כתיב שם (ושם הטעם לזה הוא משום דממשיך הציווי מהר סיני, וכפי שביארנו שם), דרק כאן בעינן לומר ואתה וכנ"ל, כדי שלא תטעה בעד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי.

ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת: ואתה תדבר אל כל חכמי לב אשר מלאתיו רוח חכמה ועשו את בגדי

ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתיב למאור להעלות נר תמיד (כו, ט). צריך ביאור כאן כמה עניינים, בתחילה צריך ביאור למה לא הוזכר כאן משה, אלא נאמר רק ואתה תצוה.

ועיין בבעל הטורים דביאר דהיות ואמר משה מחני נא מספרך אשר כתבת לך לא הוזכר כאן משה, רק דעדיין צריך ביאור למה דווקא כאן בפרשת תצוה נתקיים מאמר הכתוב מחני, ולמה לא נתקיים בפרשה אחרת. ועוד קשה דאדרבא כאן היה לו להיות מוזכר יותר משאר מקומות, שהרי כאן אמר לו הקב"ה דכל הציווי שלו יהא וכל השמן יקחו אליך דהיינו אל משה, ואיך שייך שדווקא במה שמיירי במשה עצמו לא הוזכר בו.

עוד צריך ביאור למה באמת כל הציווי כאן היא של משה ולא של הקב"ה לבני ישראל, וגם למה השמן יביאו בשביל משה והיינו אליך, ולא בשביל הקב"ה. ועיין בבעל הטורים שכתב על ויקחו אליך אבל אני איני צריך לאורה, והיינו שרק בשביל משה הביאוהו ולא בשביל הקב"ה, וא"כ יקשה למאי צריך משה לאורה זו שבשביל כך אמר לו הקב"ה ואתה תצוה.

ואולי יש לומר דלכך נמחה שמו של משה מן פרשה זו דווקא, לומר למשה דאתה אומר מחני מספרך דהיינו של הקב"ה, ועל זה אמר לו הקב"ה וכי נראה בעיניך

אהרן לקדשו לכהנו לי (כה, ב, ג). היינו דבאמת אין משה עצמו עושה הבגדים של אהרן, ומה שאמר לו הקב"ה ועשית יתקיים בכך שיאמר הוא אל חכמי לב לעשותם, ובזה יתקרא על שמו כאילו עשאו. אבל קשה למה באמת אמר לו כן הקב"ה לעשות ואח"כ מבאר לו דעשייתו יהא במה שיאמר לחכמי לב לעשותם, למה לא אמר לו הקב"ה בפשיטות לדבר אל חכמי לב שיעשו בגדי קדש לאהרן.

ועיין בכלי יקר שביאר הא דכתיב אשר מלאותיו לשון יחיד, דהכתוב חוזר אל משה דמשה הוא קיבל החכמה איך לעשות מן הקב"ה והם החכמי לב קיבלוהו ממנו, וממילא ניהא דבמה שיאמר משה אליהם לעשות בסתם לא יוכלו עדיין לעשות, שהרי הם לא קיבלו חכמה זו מן הקב"ה, אלא לכך אמר הכתוב אל משה ועשית, והיינו שיקבל חכמה זו, והיות ואין הוא יכול לעשות הכל, לכך הוא מאציל מחכמתו אל החכמי לב והם יעשוהו, אבל היות דממשה קיבלו חכמה זו נקראת העשייה על שמו.

ומה שלא קיבלו החכמי לב חכמה זו מיד הקב"ה עצמו, אולי יש לומר דלא היו בדרגה גבוהה כ"כ כמשה לקבל מיד הקב"ה עצמו, והיו צריכים שיאציל משה אליהם החכמה שיקבל הוא קודם לכן.

מגילת אסתר

עשה משתה לכל שריו ועבדיו חיל פרס ומדי הפרתמים ושרי המדינות לפניו: בהראותו את עושר וכו' ובמלאות הימים האלה עשה המלך לכל העם הנמצאים בשושן וכו' גם ושתי המלכה עשתה משתה נשים וכו' להראות העמים

והשרים את יפיה (א, ג - יא). בפסוקים אלו יש כמה דברים הצריכים ביאור, בתחילה צריך ביאור מהו דאמר שעשה משתה לכל שריו ועבדיו, דכולל בזה כבר כולם גם השרים וגם העמים, ואילו מיד אח"כ ממשיך ואומר חיל פרס ומדי הפרתמים ושרי המדינות, דלמאי צריך עוד לפרט שהיו אלו במשתה, הרי כבר הכלילם במה שאמר לכל שריו ועבדיו.

עוד קשה מה דנקט הכתוב כאן 'בהראותו' את עושר כבוד מלכותו, הרי לכאורה היה לו לומר להראות את עושר כבוד מלכותו, והיינו דלכך עשה המשתה כדי להראותם כל זאת, ולמה נקט בהראותו. עוד קשה דהכתוב ממשיך ואומר דאח"כ עשה משתה רק לעם הנמצאים בשושן, ואילו אח"כ כתיב על אותו משתה בסופו, שרצה להביא את ושתי לפניו כדי להראות 'העמים והשרים' את יפיה, ותימה הוא, שהרי באותו זמן לא היו העמים והשרים במשתה, אלא רק העם הנמצאים בשושן.

ועוד קשה למה רק עכשיו כשהיו אצלו במשתה רק העם משושן רצה להביאה, וכי לא רצה שכולם יראו יפיה באותם מאה שמונים יום הראשונים, להראותה לכולם ולא רק לבני שושן. ועוד צריך ביאור למה כלל עשתה ושתי משתה לנשים לעצמה, וכי שומרים היו על גדרי הצניעות שלכך עשתה משתה לנשים לבד, והרי מהמשך המעשה שרצה להביאה ערומה מוכח שאינו כן.

ואולי יש לומר שבאמת עשה אחשורוש בתחילה בשמונים ומאת יום משתה שלא היה ע"פ גדרי הצניעות, והיו שם יחד אנשים ונשים, ולכך באותו משתה לא היה צריך כלל להביאה אצלו, דכבר היתה עמו

במשתה, ורק אח"כ בשבעה ימים שעשה לבני שושן, כיון שרצה להביא את כל עם ישראל שהיו דרים שם בשושן אל המשתה, לכך עשאה ע"פ גדרי הצניעות, וכפי שכבר אמרו בחז"ל שגם היה מרדכי מכשיר המאכלים בציווי של אחשורוש, וכל זה עשה כיון שרצה להחטיאם להביאם אל המשתה, שבו הביא את כלי המקדש, ועוד רצה להחטיאם בזה שיביא את ושתי באמצע המשתה כשחיא ערומה, וזהו דאמר הכתוב להראות 'העמים', דכולל בתוכם את עם ישראל בין שאר העמים שהיו דרים בשושן ובאו אל המשתה, ובאמת לשאר העמים משאר המדינות כבר הראה את יפיה באותם מאה ושמונים יום שהיתה יושבת עמו במשתה.

ומה שכתוב בתחילה לכל שריו ועבדיו וממשיך לפרט חיל פרס ומדי וכו', שם כוונת הכתוב לומר שהם היו יושבים לפניו בכל ימי המשתה וגם אח"כ כשעשה משתה לבני שושן, שהם לא היו מן המוזמנים למשתה כשאר העם, אלא מאלו היושבים לפניו, וזה דאמר הכתוב 'בהראותו' את עושר כבוד מלכותו, לומר לך שהם היו לפניו בכל אותם הימים שהיה הוא עסוק בלהראות את עושרו, ולפי זה ניהא למה כתיב אח"כ להראות העמים 'והשרים' את יפיה, דבאמת השרים וחיל פרס ומדי הפרתמים, כל אלו היו לפניו גם באותו משתה של בני שושן.

וממילא לפי זה ניהא הכל, דלכך חזר לפרט חיל פרס ומדי וכו', דבזה לא בא לומר מי השתתף במשתה, אלא בא לומר מי ישב לפניו בכל אותן הימים, ולכך כתיב בהראותו ולא להראות, דממשיך כאן לבאר מתי ישבו לפניו, דזה היה בהראותו

את עושר וכו', ולפי זה ניהא למה כתיב להראות העמים והשרים, אפי' שהיה אז משתה רק לבני שושן, דהעמים היינו עם ישראל יחד עם שאר האומות שהיו דרים בשושן, והשרים היינו אלו שהמשיכו גם אז לישב לפניו, ולכך עשתה ושתי משתה לבד, כדי שיבואו עם ישראל אל המשתה, ולכך הביאה אצלו רק במשתה של בני שושן, דבמשתה הקודם היתה יושבת אצלו ממילא.

יבקשו למלך נערות בתולות וכו' ויהי אמן את הדסה היא אסתר בת דדו וכו' וכמות אביה ואמה לקחה מרדכי לו לבת וכו' ובהקבץ נערות רבות אל שושן הבירה אל יד הגי ותלקח אסתר (ב, ב - ח). עיין בגמ' מגילה (יג.) דביארו שם מה דכתיב כאן לקחה לו לבת, דכוונת הכתוב לבית, והיינו שלקחה לו לאשה. אבל א"כ קשה דכאן אמרו שהיו מבקשים למלך נערות בתולות, דהיינו שלא היו לאיש עדיין, וא"כ למה כתיב ותלקח אסתר, הרי היא לא היתה בתולה, שהרי כבר לקחה מרדכי לו לאשה והיינו לבית.

ודוחק לומר שהיו לו בה רק ליקוחין והיינו אירוסין, אבל נישואין עדיין לא נשאה, וממילא לכך היתה עדיין בתולה, ולכך ותלקח, דאח"כ כתיב שבבעילת אחשורוש נאסרה עליו, ואם רק אירוסין עשה בה, ממילא עדיין לא הותרה לו כלל, ולמה אמרו שנאסרה לו.

ואולי יש לומר דמיירי שלקחה מרדכי לו לאשה כשעדיין היתה קטנה, וממילא אפי' שהיתה נשואה כיון דקטנה בתוליה חוזרין, לכך ותלקח, דבתולה היתה באותה שעה שחזרו בתוליה, וצ"ע בזה.

חידוש

תצוה - פורים

של מקרא

ויאהב המלך את אסתר מכל הנשים ותשא חן וחסד לפניו מכל הבתולות וישם כתר מלכות בראשה וימליכה תחת ושתי: ויעש המלך משתה גדול לכל שריו ועבדיו את משתה אסתר וכו' ובהקבץ בתולות שנית ומרדכי ישב בשער המלך (ב, יז) - (יט). צריך ביאור דהכתוב כבר מבאר איך שאהב המלך את אסתר מכל הנשים וכבר בחר בה וישם כתר מלכות בראשה וימליכה תחת ושתי, ולא עוד אלא אפי' משתה אסתר כבר עשה, ואחר כל זאת חוזר הכתוב לומר ובהקבץ בתולות שנית, דקיבוץ בתולות זה למה, הרי כבר בחר באסתר והמליכה, ולמאי קיבץ הבתולות שוב. וגם מה רצה הכתוב לומר בזה שמרדכי ישב בשער המלך, הרי כבר לעיל כתיב שבכל יום ויום מרדכי מתהלך בחצר בית הנשים לדעת את שלום אסתר.

ואולי יש לומר דכמו שכתיב לעיל שהסדר שם היה שכולם באות אל המלך ורק אחר שכולם היו באות אצלו היה בוחר באחת

מכולן, וזהו הקיבוץ שנית, ובאמת כך היה צריך אחשוורוש לעשות שלא לבחור באחת מכל הבתולות לפני קיבוצם שנית, רק שהיות ונתאהב כ"כ באסתר ולא יכל להתאפק מתאוותו, לכך מיד וישם כתר מלכות בראשה וימליכה תחת ושתי, ולכבוד זה עשה גם משתה, רק שהיות וע"פ הסדר שנקבע צריכים היו להקבץ שנית ולקיים החוק שעשו שם, לכך עשה הדבר כמוטל עליו ע"פ הסדר לקבצם שנית, הגם שכבר בחר באסתר.

וזה בא הכתוב עכשיו לחדש שאפי' שכבר בחר אחשוורוש באסתר היה ממשיך מרדכי לבוא לשער המלך, ובכך גרם שלא ידעו קרבתו לאסתר, דהכל היו בטוחים שאחת מאלו שנתקבצו שנית הוא קרוב לה, דאם על אסתר קרבתו, כבר אין לו מה לחפש שם, ובאמת זה היה אחד מן הסיבות שלא ידעו עמה ומולדתה של אסתר.

יוצא לאור ע"י הר"ר זלמן חיים הומינר הי"ו, מחבר גליון 'דפירשנו' על הדף היומי, קרית קרעטשניף רחובות.

להנצחות ולרשימת תפוצה וכן לכל ענייני הגיליון ניתן לפנות למס' פאלפון 0533132203 או למייל sh0533132203@gmail.com